

РЕШЕНИЕ

№ 309

гр. София, 30 май 2024 година

В ИМЕТО НА НАРОДА

Върховният касационен съд на Република България, първо наказателно отделение, в открито съдебно заседание на двадесет и втори април две хиляди двадесет и четвърта година, в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: РУЖЕНА КЕРАНОВА
ЧЛЕНОВЕ: ХРИСТИНА МИХОВА
СВЕТЛА БУКОВА

при участието на секретаря МАРИЯНА ПЕТРОВА и прокурора от ВКП ТОМА КОМОВ изслуша докладваното от съдия ХРИСТИНА МИХОВА н. д. № 102/2024 година и за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е образувано по касационните жалби на подсъдимия Ю. М. Ш., подадени лично от него и чрез защитника му - адвокат И. Ц., срещу въззивно решение № 155/14.11.2023 г., постановено по в.н.о.х.д. № 274/2023 г. по описа на Апелативен съд - Варна. В жалбите се твърди, че наложеното от въззивната инстанция наказание „доживотен затвор“ е явно несправедливо. Заявеното касационното основание по чл. 348, ал.1, т. 3 НПК, се аргументира с довода, че при определяне на санкцията не е отчетено направеното от подсъдимия самопризнание, изразеното от него съжаление и разкаяние за извършеното, както и това, че е имал възможност да напусне страната, но не избягал. Неправилно въззивният съд приел и че случаят е изключително тежък по смисъла на чл. 38а, ал. 2 НК, въпреки отсъствието на обстоятелства, които да налагат такъв извод. На това основание се прави искане за изменение на въззивното решение и налагане на наказание лишаване от свобода за срок от двадесет години.

В съдебно заседание пред ВКС защитникът поддържа касационните жалби и пледира за уважаването им по изложените в тях съображения.

Прокурорът от Върховната прокуратура изразява становище за неоснователност на жалбите. Според него наложеното на подсъдимия наказание е справедливо, тъй като при определянето му правилно са отчетени всички смекчаващи и отегчаващи отговорността обстоятелства и е направен законосъобразният извод за това, че извършеното престъпление е изключително тежко по смисъла на чл. 38а, ал. 2 НК. На това основание прокурорът прави искане за оставяне на въззивното решение в сила.

Частният обвинител и граждански ищец П. Х. А. и нейният повереник, редовно призовани, не се явяват в съдебното заседание.

Подсъдимият Ю.М. Ш. поддържа касационните жалби, като в предоставената му последна дума изразява съжаление за извършеното, моли съда за справедливост и за намаляване на наказанието на двадесет години лишаване от свобода.

ВЪРХОВНИЯТ КАСАЦИОНЕН СЪД, първо наказателно отделение, като обсъди доводите на страните и извърши проверка на атакувания въззивен съдебен акт в пределите на чл. 347, ал.1 НПК, намери за установено следното:

С присъда № 9/06.06.2023 г., постановена по н.о.х.д. № 153/2023 г. по описа на Окръжен съд – Търговище, подсъдимият Ю. М. Ш. е признат за виновен в това, че на 11.10.2022 г. в с. Славяново, общ. Попово, на ул. „Мургаш“ № 4, е употребил сила и е отнел от владението на Ф. А. М. парична сума в размер на 12 737,50 лева, с намерение противозаконно да я присвои, като грабежът е придружен с убийството на М., поради което и на основание чл. 199, ал. 2, т. 2, пр. 1, вр. с чл. 198, ал.1, вр. с чл. 54 НК е осъден на наказание лишаване от свобода за срок от двадесет години, при „строг“ режим за изтърпяване, определен на основание чл. 57, ал.1, т. 2, б. „а“ ЗИНЗС.

Съобразно нормата на чл. 59, ал.1, т.1, пр.1 НК от това наказание е приспаднато предварителното задържане на подсъдимия с мярка за неотклонение, считано от 13.10.2022 г. до влизане на присъдата в сила.

С присъдата подсъдимият е осъден да заплати на гражданския ищец – П. Х. А., сумата от 50 000 лева, представляваща обезщетение за причинените ѝ с деянието неимуществени вреди, ведно със законната лихва, считано от датата на увреждането – 11.10.2022 г. до влизане на присъдата в сила.

Окръжна прокуратура – Търговище и частното обвинение останали недоволни от размера на определената санкция и атакували първоинстанционната присъда пред Апелативен съд – Варна с искане на подсъдимия да бъде наложено наказание „доживотен затвор“. С въззивно решение № 155/14.11.2023 г., постановено по в.н.о.х.д. № 274/2023 г. по описа на АС – Варна, предмет на настоящата касационна проверка, присъдата на ОС – Търговище е изменена, като на подсъдимия е наложено наказание „доживотен затвор“, при „специален“ режим за изтърпяване, определен в съответствие с нормата на чл. 57, ал.1, т.1 ЗИНЗС.

Касационните жалби, подадени срещу посоченото въззивно решение, са допустими, тъй като са депозирани от процесуално легитимирани лица, в срока по чл. 350, ал. 2 НПК и срещу съдебен акт от категорията на визираните в чл. 346, т.1 НПК.

Разгледани по същество, касационните жалби са неоснователни.

В жалбите се сочат едни и същи доводи в подкрепа на заявеното основание по чл. 348, ал.1, т. 3 НПК, което позволява те да бъдат разгледани съвместно.

При извършената касационна проверка не се констатира допуснати нарушения на правилата, регламентиращи санкционната дейност на съда, включително и на такива, като посочените от касаторите. Въззивният съд на първо място е взел предвид, че първоинстанционното производство е протекло при условията на чл. 371, т.1 от НПК, като подсъдимият се е съгласил да не се разпитват свидетелите и вещите лица, както и при постановяване на присъдата да се ползва непосредствено съдържанието на съответните протоколи и експертните заключения от досъдебното производство. Съобразил е, че подс. Ш. пред първоинстанционния съд изцяло е признал обвинението и е изразил разкаяние и съжаление за извършеното от него престъпление, като твърдението, че тези обстоятелства са останали извън анализа на контролираната инстанция, е неоснователно. Задълбочено и внимателно проверяваният съд е изследвал приноса на подсъдимия за разкриване на обективната истина по делото. Правилно е интерпретирал съдържанието на протоколите за действията по разследването, като е достигнал до вярното заключение, че при разпита пред разследващия орган Ш. е дал отчасти достоверни сведения за извършеното (обяснението му за вземане на паричната сума от колата на пострадалата е опровергано от приобщения и изследван видеозапис от охранителна камера и заключението на съдебно-техническата експертиза), а при разпита пред съдия, проведен по реда на чл. 222 НПК, е отрекъл изобщо да е осъществил престъплението.

Така установеното е дало основание на въззивната инстанция логично да приеме, че първоинстанционният съд е надценил като смекчаващо отговорността обстоятелство направеното от подсъдимия самопризнание на досъдебното производство, тъй като реално то не е спомогнало за разкриване на обективната истина.

По-нататък предходната инстанция е обсъдила наличните смекчаващи и отегчаващи отговорността обстоятелства, като правилно е преценила, че от трите алтернативно предвидени санкции в разпоредбата на чл. 199, ал. 2, т.2 НК, законосъобразно, справедливо и съответно на извършеното деяние е наказанието „доживотен затвор“. До този извод въззивният съд е достигнал, като е съобразил нормата на чл. 38а, ал. 2 НК, според която това наказание се налага, когато престъплението е изключително тежко. За да се определи едно престъпление като такова, следва да се установи, че освен всички признаци на престъпния състав, то разкрива особено висока степен на обществена опасност, надхвърляща значително тази на обичайните случаи на същото по вид престъпление. В тази насока от значение са начинът, средствата и обстановката (време и място), при които е осъществено деянието, броя на квалифициращите елементи, обемът на засегнатите правно защитени блага, причинените вреди, обществения резонанс на престъплението. Определящи за изключителността на престъпната проява са и обстоятелствата, разкриващи по-високата степен на обществена опасност на подсъдимия, обусловена от мотивите му за извършване на престъплението, съдебното му минало, както и цялостното му отношение към деянието и неговите последици.

Предходната инстанция е съобщила тези принципни положения и е достигнала до законосъобразния извод, че конкретната престъпна проява е с обществена опасност значително надхвърляща тази на други деяния от същия вид. На първо място е отчела правилно обстоятелството, че деянието е осъществено в късните часове на денонощието, спрямо самотно живееща възрастна жена, в дома ѝ, достъп до който подсъдимият предварително си е осигурил, убеждавайки пострадалата да остави отворена вратата на жилището под предлог, че ще дойде да ѝ върне предишен заем. Използваният начин за умъртвяване – чрез удушаване, причиняващ значителни мъки и страдания на жертвата, тъй като е свързан с недостиг на въздух, постепенна загуба на съзнание и едновременно с това осъзнаване на ужаса от настъпващата смърт, също определят по-високата степен на обществена опасност на конкретното престъпление. Лишаването от живот на здрава и активна за годините си жена, осъществяваща полезна дейност за обществото, помагача на хората от населеното място с предоставянето на стоки на вересия, е предизвикало отрицателен отзвук сред общността и това несъмнено придава допълнителна тежест на деянието. От друга страна изборът на жертва – жена, която многократно е подпомагала финансово Ш. и близките му, мотивите за извършване на престъплението – осигуряване на парични средства за задоволяване на хазартните му увлечения, начинът, по който си е осигурил достъп до жилището ѝ и избраният метод за нейното умъртвяване, характеризират дееца като безскрупулен, егоистичен, неблагодарен и жесток индивид, което обуславя и по-високата степен на личната му обществена опасност. До същият извод въззивният съд логично е достигнал и след задълбочен и обективен анализ на действията на подсъдимия след извършване на деянието. Правилно контролираният съд е преценил, че поведението на дееца след грабежа – обръщането на отнетите левове в евра и изхарчването на почти цялата сума (значителна по размер) в рамките само на една нощ за заплащане на таксиметрови услуги, за игра в заведения за хазарт и за задоволяване на сексуални потребности, не сочи на каквото и да било разкаяние

или съжаление за стореното, и че оставането на дееца в страната не е плод на съзнателно взетото му решение, обусловено от чувството му за вина, както настоява защитата. В този смисъл законосъобразно предходната инстанция е счела, че първоинстанционният съд при определяне на санкцията е надценил значението и тежестта на направеното пред него признание на обвинението и изразеното съжаление от подсъдимия.

На следващо място въззивният съд е анализирал всички данни, събрани по делото, относно съдимостта на дееца, като е достигнал до верния извод, че те също очертават изключително високата му степен на обществена опасност. Последната се извежда от наличието на множество осъждания на подсъдимия за престъпления, насочени предимно срещу собствеността на гражданите, като едно от тях е срещу личността и то от категорията на най-тежките – убийство по чл. 116 НК, за което е наказан с шестнадесет години лишаване от свобода. Въпреки значителния му престой в изолация (през по-голямата част от съзнателния му живот), санкциите, наложени от правораздавателните органи, не са оказали поправителен и превъзпитателен ефект върху дееца. Възходящата градация на престъпното му развитие правилно е преценена от контролирания съд като доказателство за това, че за Ш. извършването на тежки престъпления се е превърнало в начин на живот. Обоснован е и изводът на въззивната инстанция, че констатираното от експертите, изготвили съдебно – психиатричната и психологична експертиза, наличие на диссоциално личностово разстройство при подсъдимия и трайно формираните му престъпни нагласи препятстват възможността за поправянето и коригиране на поведението му в приемлива за обществото посока, чрез налагане на по-лекото предвидено в чл. 199, ал. 2 НК наказание лишаване от свобода. Всичко това обуславя необходимостта от трайното изолиране на подсъдимия до края на живота му, при наличието все пак на възможността при реално изтърпени двадесет години от наказанието „доживотен затвор“ и корекция на поведението му в положителен аспект, то да бъде заменено с тридесет години лишаване от свобода (чл. 38а, ал. 3 НК). Изводите на въззивния съд в посочения смисъл са правилни и законосъобразни, не е налице диспропорция, от вида на визираната в разпоредбата на чл. 348, ал. 5, т.1 НПК, поради което оплакванията на касаторите са неоснователни.

С оглед отсъствието на заявеното с жалбите касационно основание по чл. 348, ал.1, т. 3 НПК, въззивното решение следва да бъде оставено в сила.

Воден от изложените съображения и на основание чл. 354, ал.1, т. 1 НПК, Върховният касационен съд, състав на I-во наказателно отделение

Р Е Ш И:

ОСТАВЯ В СИЛА въззивно решение № 155/14.11.2023 г., постановено по в.н.о.х.д. № 274/2023 г. по описа на Апелативен съд - Варна.

РЕШЕНИЕТО е окончателно.

Препис от него да се изпрати на Върховната прокуратура съобразно разпоредбата на чл. 354, ал. 6 НПК.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1.

2.